

‘Monplaisir’, een compact eldorado aan de rand van Nijmegen

De totale oppervlakte van dit eldorado is slechts 1050 m². Daar gaat nog 150 m² vanaf voor het huis. Blijft over 900 m² tuin rond het fraaie, onder architectuur in Rietveldstijl gebouwde huis van Freek en Alvy Derks aan de oostelijke rand van Nijmegen. Met recht een Klein Nederlands Arboretum!

Om te beginnen neemt Freek me mee naar de overkant van de straat, en later op het platte dak van de studeerkamer, om een algemene indruk te krijgen van deze fraaie collectietuin. Voorwaar een slimme manier om iemand direct hetzelfde te laten ervaren zoals hij er ook van geniet. Hier groeit een mooie collectie bijzondere planten, kundig gerangschikt en mooi van kleuren- en vormenspel. Een fraai exemplaar van *Emmenopteris henryi* (helaas nog geen bloei) samen met een veelstammige *Betula utilis* ‘Doorenbos’ stelen de show in de voortuin.

In 18 jaar is hier een tuin ontstaan waar de opbouw helemaal klopt. Vier etages zijn te onderscheiden, intensief beplant maar toch met zoveel ruimte en afwisseling dat het nergens te vol lijkt.

Freek is de ‘tuinman’, Alvy die orchideeën houdt, geniet er ten volle van mee! De tuin is niet zaligmakend en ook niet alle tijd opslokkend. Dat zou Freek ook niet willen omdat er nog diverse andere hobby’s tijd

vragen, zoals genealogie, fotografie en veel en vaak ook ver reizen. Familie, vrienden en vele relaties na een druk sociaal leven vragen ook de nodige tijd en aandacht.

Freek (lichting 1937) studeerde rechten aan de Universiteit van Utrecht, Alvy is psycholoog. Van 1965 tot 1968 werkten ze in Suriname. Freek als jurist voor de minister van Onderwijs en Volksontwikkeling. Hier is zijn interesse en liefde voor planten ontstaan. Na terugkeer en korte tijd 7-hoog in Utrecht, werkte hij tot 1983 als studentendecaan, later hoofd studentenzaken aan de Universiteit van Tilburg. Onder tussen was hij gemeenteraadslid in Berkel-Enschot (de eerste PvdA-er in dit roomse bolwerk) en zat hij van 1980 tot 1983 voor die partij in de Eerste Kamer.

Hierna kwam Hilversum in beeld waar hij gemeentesecretaris werd. In 1990 stapte hij over naar de grote gemeente Nijmegen, waar hij opnieuw als gemeentesecretaris een zeer drukke baan had. Beide gemeenten zijn bij dendrologen geliefd als echte ‘bomengemeen-

ten' maar dat is toeval. Intussen werd het huis gebouwd en de tuin ingericht.

In de jaren 1995/96 coördineerde hij voor Rijkswaterstaat de voorbereiding van de aanleg van Rijksweg A73-Zuid. Zijn bestuurlijke ervaring kwam goed van pas. Het was ondermeer de kunst om tien gemeenten langs de route te bewegen om intensief en coöperatief samen te werken bij deze aanleg.

In 1998 ging hij met de VUT. De vrijheid om te kunnen reizen naar verre oorden kwam met deze regeling binnen bereik. Vooral de tropen en dan speciaal Suriname en Ghana, zijn hun geliefde reisdoelen. Van overal bracht hij zaden mee. Thuis besteedde hij veel tijd aan zijn bomenverzameling.

Freek heeft als hoofdregel dat planten apart moeten zijn en hem moeten prikkelen met een meerwaarde. 'Een arboretum is ook een leertuin'. Daarom staan er veel bijzondere planten en bomen in de tuin, soms net op het randje van hardheid, maar vaak wel met een speciaal verhaal. Als er iets bijzonders op zijn pad komt dat hem intrigeert, dan is er snel een plek in de tuin gevonden om deze plant te volgen en te bestuderen.

Freek en Alvy Derks in hun fraaie collectietuin

Foto: Wout Kromhout

Momenteel staan er ruim 650 soorten planten op de (uiteraard) zeer geordende plantenlijst van Arboretum 'Monplaisir'.

Rondgang

Als eerste plant in de tuin toont Freek me een Alamu, een Surinaamse sinaasappel. Dit zou de enige plant in Nederland zijn. Sinds 1994 groeit die bij hem in de kas! Waarschijnlijk is het een *Citrus macrophylla* ('alemow' uit de subgroep papeda van de citroenachtigen). Als herinneringsboom aan zijn moeder staat er prominent een fraaie, minstens 15 meter hoge *Chamaecyparis lawsoniana* 'Wisseli' midden in de achtertuin. Ter herinnering aan de peetmoeder van Alvy staat er een vertakt groeiende *Cercis siliquastrum* naast. Uit zuidelijke landen is er veel te vinden, zoals *Melia azedarach*, *Jacaranda mimosifolia*, *Acacia dealbata* en een uit Mexico meegebrachte *Erythrina*. Eén van de opvallende, zeer hoge struiken in de tuin is een imposante *Arbutus unedo*, die ieder jaar vol rode vruchten zit (hoogte 4,5 meter). Een mooie, zeer gezonde

Platanus orientalis 'Minaret' is hier tot een forse boom uitgegroeid. De cypressenfamilie is goed vertegenwoordigd met drie smalle, hoog strevende exemplaren. Een mooie *Trachycarpus fortunei* vraagt om aandacht evenals een hoge *Calocedrus decurrens* en een kringelend groeiende *Cryptomeria japonica* 'Rasen' van respectabele afmeting. Klein nog, maar opmerkelijk is een *Ficus carica* 'Ice Crystal', die zijn naam dankt aan het sierlijke blad.

Freek speelt het zelfs klaar om op 1 m² een kastanje, een eik en een beuk te laten groeien; het zijn dan wel *Aesculus pavia* 'Koehnei', *Fagus sylvatica* 'Mercedes' en *Quercus palustris* 'Green Dwarf'. De kenners onder u weten nu hoe dit kan.

Een *Tetrapanax papyrifer* met enorme bladeren voelt zich in deze tuin ook erg thuis, evenals een *Sauromatum venosum* (Araceae) met ook grote bladeren en een opvallend gestippelde bladsteel. De Engelse namen doen veel vermoeden: voodoo lily, monarch-of-the-east. Wat dit arboretum vooral uitstraalt is rust en

evenwicht. Het licht speelt prachtig door de kronen en belicht de ondergroei zodanig dat er een zacht diffuus licht tot op de bodem reikt. Het samenspel van hoge bomen, grote struiken, vaste planten en bodembedekkers is hier tot een prachtig evenwicht samengevoegd. Het wateroppervlak van de vijver naast de serre versterkt de ruimte met een mooie weerspiegeling van dat doorvallende licht.

Vragen, vragen, vragen...

Als je kon kiezen en je kon je arboretum opnieuw beginnen, op welke plaats zou je dat, met de huidige kennis, dan doen?

Ik zou een iets grotere tuin willen hebben, maar wel op een gelijke bodem. Eigenlijk ben ik wel tevreden met 650 verschillende planten op deze 900 m².

De tuin gezien vanaf het platte dak
Foto: Wout Kromhout

Welke plantengeur is je het liefst?

Die van *Viburnum carlesii*.

Wat is je belangrijkste werktuig en waarom?

De snoeischaar is onontbeerlijk. In een compacte tuin moet je vaak ruimte scheppen.

Welke tuinboeken gebruik je zoal bij determinatie en naslaan van kennis?

Botanica, de serie Groene boeken van Ben Smit, de Atrium encyclopedieën, Nederlandse Dendrologie van Dr. B. K. Boom en diverse boeken over tropische bomen en planten.

Gebruik je chemische middelen in je tuin of blijf je verre daarvan?

Alleen voor de paden gebruik ik Roundup, verder is er een redelijk biologisch evenwicht.

Met wie zou je wel eens een boom willen opzetten aan de tuintafel?

Wout Kromhout, Koos Slob, Hans Janssen, Piet de Jong, Mark Bulk (niet allemaal tegelijk!)

Stel je had geen tuin, wat zou je dan zo de hele dag doen?

Mijn andere hobby's heb ik al genoemd; die hobby's zouden dan meer aandacht krijgen. Ik zou toch weer op zoek gaan naar een stukje grond om iets met bomen te doen!

Een bekend gezegde is: al zou de wereld morgen vergaan, dan zou ik vandaag nog een appelboom planten! Wat zou jij doen in zo'n geval?

Ik ben eigenlijk wel tevreden met zoals het nu is; wat ik wilde is gedaan. Er is nog een shortlist van reizen en een shortlist van planten die ik nog wil hebben.

Wat is je favoriete boom?

Ik kies de *Arbutus unedo*; daaraan beleef ik erg veel plezier in de tuin. Die is mij zeer dierbaar. Al wil ik ook de *Podocarpus gracilior* (nu *Afrocarpus gracilior*) uit Zuid-Afrika noemen. Zij vergezellen mij beide al jaren.

Wat is je devies?

Bomen aan de mens brengen.

Wil je verder nog iets kwijt aan de lezers van Arbor Vitae?

Bomen zijn levende wezens, dus individuen. Iedere mens, maar zeker ook de liefhebber van bomen zou zich wat meer moeten verplaatsen in de individualiteit van bomen. Bomen zijn een wezenlijk onderdeel van ons leven. □

Tetrapanax papyrifer
Foto: Wout Kromhout